

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 14/2012 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yleisradioverosta sekä laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 10 päivänä huhtikuuta 2012 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi yleisradioverosta sekä laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 28/2012 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti liikenne- ja viestintävaliokunta on antanut asiasta lausunnon (LiVL 8/2012 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaostossa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Jukka Vanhanen, valtiovarainministeriö
- viestintäneuvos Elina Normo ja neuvotteleva virkamies Elina Thorström, liikenne- ja viestintäministeriö

- johtava lakimies Matti Merisalo, Verohallinto
- johtava veroasiantuntija Tero Honkavaara, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- apulaisjohtaja Seppo Reimavuo, Kilpailuvirasto
- johtaja Anna Lundén, Suomen Yrittäjät ry
- toimitusjohtaja Teemu Lehtinen, Veronmaksajain Keskusliitto
- toimitusjohtaja Valtteri Niiranen, Viestinnän Keskusliitto
- toimitusjohtaja Lauri Kivinen, Yleisradio Oy.

Kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Ahvenanmaan maakunnan hallitus
- Kirkkohallitus
- Suomen Kiinteistöliitto ry
- Suomen Kuntaliitto
- Suomen Yrittäjät ry
- sosiaali- ja terveysministeriö
- Verohallinto
- valtiovarainministeriö
- Yleisradio Oy.

Lisäksi Kuluttajavirasto, oikeusministeriö ja opetus- ja kulttuuriministeriö sekä Viestintävirasto ovat ilmoittaneet, ettei niillä ole huomauttamista asiaan.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki yleisradioverosta. Valtiolla suoritettavalla vuotuisel-

la verolla on tarkoitus kerätä Yleisradio Oy:n toiminnan rahoittamiseksi tarvittavat varat. Esi-

tys on osa Yleisradio Oy:n julkisen palvelun rahoitukseen, ohjaukseen ja valvontaan sekä tehtävänäntoon liittyvien muutosten kokonaisuutta.

Ehdotetun lain mukaan Suomessa yleisesti verovelvollinen henkilö, joka on verovuoden aikana täyttänyt 18 vuotta, olisi velvollinen suorittamaan yleisradioveroa 0,68 prosenttia puhtaasti ansiotulon ja puhtaasti pääomatulon yhteismäärästä, kuitenkin enintään 140 euroa. Pienempää kuin 50 euron määrää ei pantaisi maksuun. Vero laskettaisiin kuitenkin henkilölle yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vahvistetun työtulon perusteella, jos se on puhtaasti ansiotulon ja puhtaasti pääomatulon yhteismäärää suurempi.

Yhteisö ja yhteisöyhteisö olisivat velvollisia suorittamaan veroa 350 euroa, jos sen elinkeinotoiminnan tai maatalouden liikevaihto tai sitä vastaava tuotto on vähintään 400 000 euroa, ja 700 euroa, jos liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ylittää 1 000 000 euroa.

Vero pantaisiin maksuun tuloverotuksen toimittamisen yhteydessä ja kannettaisiin tuloveron tapaan ennakokoperinnässä.

Lakia ei sovellettaisi henkilöön tai yhteisöön, jonka kotikunta on Ahvenanmaan maakunnassa.

Verotusmenettelystä annettuun lakiin, ennakokoperintälakiin, veronkantolakiin, verontilityslakiin ja verotustietojen julkisuudesta ja salassa-

pidosta annettuun lakiin tehtäisiin tarvittavat verotuksen toimittamiseen, yleisradioveron ennakokoperintään, veronkanton ja veronsaajalle tapahtuvaan tilittämiseen sekä yleisradioveroa koskevien verotustietojen julkisuuteen ja salassapitoon liittyvät muutokset. Lisäksi tarkistettaisiin tuloverolain säännöksiä osittain verovapaiden yhteisöjen tuloveroprosentista sekä arvonnalisäverolain televisiomaksua koskevia säännöksiä. Elinkeinotulon verottamisesta annettuun lakiin ja maatalatalouden tuloverolakiin lisättäisiin säännökset yhteisön yleisradioveron vähennyskelpoisuudesta.

Esitys liittyy hallituksen esitykseen eduskunnalle laeiksi Yleisradio Oy:stä ja valtion televisio- ja radiorahastosta annettujen lakien muuttamisesta, johon sisältyvillä lakiehdotuksilla muun ohessa määritettäisiin ja turvattaisiin Yleisradio Oy:n vuosittain saaman rahoituksen määrä ja sen käytännön toteuttaminen.

Esitys liittyy valtion vuoden 2013 talousarvioesitykseen.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Lakeja sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2013 toimitettavassa verotuksessa, kuitenkin siten, että väliaikaisia veronsaajaryhmien jako-osuuksia sovellettaisiin verovuoden 2013 yhteisöveron tilityksiin ja tilityksien oikaisuihin.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä muutettuna yhteisöjen yleisradioveroa koskevalta osin.

Taustaa

Hallituksen esitys laiksi yleisradioverosta ja laeiksi eräiden siihen liittyvien verolakien muuttamisesta on osa laajempaa kokonaisuutta, jonka tarkoituksena on uudistaa Yleisradio Oy:n (*Yleisradio*) julkisen palvelun rahoitusjärjestelmä. Kokonaisuuteen kuuluvat muut lakiehdotukset — laki Yleisradio Oy:stä annetun lain

sekä valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain muuttamisesta (HE 29/2012 vp) — ovat parhaillaan käsiteltävänä liikenne- ja viestintävaliokunnassa. Kaikki lait on tarkoitettu tulemaan voimaan samaan aikaan vuoden 2013 alusta.

Tavoitteena valmistelussa on ollut luoda rahoitus- ja hallintomalli, joka turvaa pitkäjänteisesti Yleisradion julkisen palvelun kehittämisen ja riippumattomuuden nykyisenkaltaisessa laajuudessa. Huomiota on kiinnitetty rahoitusmallin vakauteen, järjestelmän oikeudenmukaisuuteen ja laajaan maksupohjaan. Tällä tavoin voidaan turvata Yleisradion asema suomalaisen

kulttuurin tuottajana, moniarvoisena ja riippumattomana tiedonvälittäjänä sekä sananvapauden ylläpitäjänä¹. Samalla voidaan keventää useimpien maksurasitusta tai säilyttää se lähes ennallaan laajan maksupohjan ansiosta.

Kokonaisuuteen kuuluvat kaikki lakiehdotukset perustuvat eduskuntaryhmien puheenjohtajien sekä asunto- ja viestintäministeri Kiurun 16.12.2011 hyväksymään julkilausumaan sekä valtioneuvoston sen pohjalta 21.12.2011 hyväksymään periaatepäätökseen. Nämä ratkaisut sisältävät uudistuksen keskeiset linjaukset julkisen palvelun rahoituksesta, sen ohjauksesta ja valvonnasta sekä julkisen palvelun määrittelystä. Joulukuisten päätösten taustalla on eduskuntaryhmien jo maaliskuussa 2010 hyväksymä yhteinen kannanotto ja sitä vastaava pääministeri Kataisen hallitusohjelman kirjaus.

Syntyneessä ratkaisussa kuvastuu Yleisradion poikkeuksellinen asema valtionyhtiöiden joukossa. Yhtiön valvonnan halutaan olevan parlamentaarisesti mahdollisimman laaja-alaista, jotta yhtiön riippumattomuus voidaan turvata². Myös rahoitusratkaisut on tehtävä yhtiön riippumattomuutta korostaen. Yleisradiotoiminnan riippumattomuutta korostetaan myös komission tiedonannossa valtioneuvostokäytäntöjen soveltamisesta julkiseen yleisradiotoimintaan (2009/C 257/01).

Kysymys on siis kaikkiaan valmistelutaustaltaan poikkeuksellisesta lakikokonaisuudesta. Esityksen merkitystä kuvaa osaltaan myös se, että yleisradiotoiminnan rahoitukseen on etsitty vaihtoehtoja useissa virallistyöryhmissä viimeisen kymmenen vuoden aikana. Päävaihtoehtoista — yleiskatteellisesta budjettirahoituksesta tai erillisestä maksusta tai verosta — on nyt päädytty sosiaalisesti varsin oikeudenmukaiseen, laajapohjaiseen veromalliin, jolla on voitu ratkaista Yleisradion rahoitukseen liittyvät keskeisimmät kysymykset kestäväksi arvioidulla tavalla.

¹ HE 29/2012 vp, yleisperustelut, s. 23.

² HE 29/2012 vp, yleisperustelut, s. 4.

Rajaukset

Valiokunta keskittyy seuraavassa yksinomaan sen käsiteltävänä oleviin muutosehdotuksiin. Arvioinnin ulkopuolelle jäävät siten asiakokonaisuuden kannalta sinänsä keskeiset kysymykset julkisesta palvelusta sekä sen ohjauksesta ja valvonnasta.

Valiokunta ei käsittele myöskään yleisradiotoiminnan rahoitukseen liittyviä valtiontuki- tai kilpailunäkökohtia, joita on tarkasteltu laajasti HE 29/2012 vp:n perusteluissa. Niistä käyvät ilmi mm. työ- ja elinkeinoministeriön sekä Kilpailuviraston esittämät, esityksen hyväksyttävyyttä tukevat näkökohdat³.

Kolmas raja koskee Ahvenanmaan maakunnan asemaa. Yleisradioverosta annettua lakia ei sovelleta ehdotuksen mukaan luonnolliseen henkilöön tai yhteisöön, jonka kotikunta on Ahvenanmaan maakunnassa. Tämä vastaa televisiomaksuihin nykyisin sovellettavaa käytäntöä.

Poikkeusta on perusteltu kattavasti hallituksen esityksessä kohdassa, jossa käsitellään esityksen suhdetta perustuslakiin ja sääätämisyjärjestykseen. Sille on esitetty perustuslakiin ja Ahvenanmaan itsehallintolakiin nojautuvat perusteet. Lisäksi korkein oikeus on hyväksynyt Ahvenanmaan oman, maakuntalakiin perustuvan paikallisen radio- ja televisiotoinnin sääntelyn itsehallintolain mukaisen lainsäädäntövalvonnan yhteydessä viimeksi vuonna 2011.

Liikenne- ja viestintävaliokunnan lausunto

Liikenne- ja viestintävaliokunta pitää esitystä varsin hyvänä ja kannatettavana. Lausunnossa esitetyt huomautukset liittyvät lähinnä yhteisöjen yleisradioveroon. Valiokunta pitää tulok-

³ HE 29/2012 vp, yleisperustelut, s. 35. *Työ- ja elinkeinoministeriö* on kiinnittänyt huomiota uudistuksen valtiontukeen liittyviin näkökohtiin. Se katsoo myös, että Yleisradiolaissa säädettyä ennakkoarviointia ja Viestintäviraston valvontaa koskevat muutosehdotukset ovat linjassa komission valtioneuvostokäytäntöä kanssa. *Kilpailuvirasto* on todennut mm., että sen esittämät kannanotot on otettu riittävästi huomioon, eikä virastolla ole huomautettavaa esityksestä.

seen perustuvaa mallia oikeudenmukaisempaan kuin esitettyä liikevaihtoperusteista mallia.

Lausunnossa tuodaan esiin toisaalta myös se, että rahoitusjärjestelmällä pyritään turvaamaan Yleisradion tuotannon korkea laatu ja riippumattomuus. Veropohjainen rahoitus korostaa yhtiön tehtävää julkisen palvelun tuottajana ja siitä syntyvää vastuuta huolehtia myös jatkossa eri kohderyhmille tarjottavien palveluiden laadusta.

Yleisradiolla on valiokunnan mukaan keskeinen rooli myös kansallisena sisältöjen tarjoajana sekä suomalaisen sisältötuotannon edistäjänä ja rahoittajana. Rahoitusratkaisulla tulee olemaan sen vuoksi huomattava positiivinen vaikutus koko suomalaiselle sisältötuotantalalle.

Valiokunta on korostanut lopuksi säännöllisin väliajoin toteutettavan seurannan tarpeellisuutta.

Valtiovarainvaliokunnan yleisarvio

Yleisradion rahoitus on siis tarkoitus turvata jatkossa uudella yleisradioverolla, joka määrätään ja maksuunpannaan vuosittain tuloverotuksen yhteydessä. Verovelvollisia ovat kaikki täysikäiset, Suomessa yleisesti verovelvolliset henkilöt (*henkilön yleisradiovero*) sekä yhteisöt ja yhteisetuudet (*yhteisön yleisradiovero*). Vero on joko tulo- tai liikevaihtosidonnainen, ja siihen liittyy ala- ja ylärajat jäljempänä tarkemmin kuvatuin tavoin.

Erilliseen veroon perustuva malli on valikoitunut vielä viime syksynä valmistelussa arvioituista eri vaihtoehtoista. Keskeiseksi valintakriteeriksi nousi henkilöillä mallin sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja yhteisöillä johdonmukaisuus. Muut läpikäytyt vaihtoehdot, kuten kotitalous- tai asuntokohtaiset maksut tai suora budjettirahoitus osoittautuivat näissä suhteissa veroperusteista mallia jäykemmiksi tai vähemmän läpinäkyviksi. Suora veropohjainen rahoitusmalli korostaa myös Yleisradion julkisen palvelun yleisösuhdetta.

Uusi yleisradiovero täyttää valiokunnan mielestä kaikilta keskeisiltä osin sille asetetut tavoitteet. Se varmistaa laajan ja vakaan maksupohjan ja turvaa siten kohtuutasoisenakin riittävän tuoton, on läpinäkyvä ja tulosisidonnaisena

sosiaalisesti oikeudenmukainen. Lisäksi se poistaa nykyiseen televisiomaksuun liittyvät isot ongelmat, yhä yleistyvän maksujen laiminlyönnin ja siitä aiheutuvat valvontaongelmat. Selvää on myös, että nykyinen laitekohtainen maksu on tekniseltä kohtaannoltaan vanhentunut ja kaikille samansuuruisena ongelmallinen.

Valiokunta pitää perusteltuna myös sitä, että yleisradioveron saajana on valtio televisiomaksun tapaan. Yleisradio on valtio-omisteinen yhtiö, jolle on asetettu lakisääteinen julkinen palvelutehtävä. Veron tuotto tuloutetaan näin valtion talousarvioon, josta rahoitus ohjataan valtion televisio- ja radiorahastoon erillisen määrärahan kautta⁴. Rahastosta siirretään sitten vuosittain valtion televisio- ja radiorahastosta annetussa laissa säädetty summa Yleisradio Oy:lle. Läpinäkyvyys toteutuu siis myös tältä osin.

Verotaso on asetettu esityksessä siten, että kokonaistuotto olisi ensi vuonna 502 milj. euroa. Henkilön yleisradioveron osuus siitä olisi 480 milj. euroa ja yhteisön yleisradioveron osuus 22 milj. euroa. Määrät perustuvat valtioneuvoston periaatepäätökseen. Samalla on sovittu, että järjestelmän perustamis- ja vuotuiset käyttökustannukset katetaan myös veron tuotolla. Niiden määräksi on arvioitu ensi vuodelle 2 milj. euroa, jolloin kertymästä jää noin 500 milj. euroa tuloutettavaksi eteenpäin. Määrä vastaa Yleisradion arvioitua rahoitustarvetta ensi vuonna. — Samansuuruinen tuotto edellyttäisi nykyjärjestelmässä, että televisiolupamaksu korotettaisiin 252 eurosta 275 euroon.

Valiokunta pitää näitä linjauksia olennaisena ja perusteltuna osana rahoitusratkaisua, vaikka tällaiset kohdistetut erillisverot eivät sinällään ole luonteva osa veronjärjestelmää. Poikkeuksellinen menettely on kuitenkin hyväksyttävissä tässä yksittäistapauksessa Yleisradion erityisaseman vuoksi. Julkinen palvelu tulee rahoittaa julkisin varoin, ja valittu ratkaisu on osoittautunut parhaaksi eri vaihtoehtoista. Olennaista on,

⁴ Määrärahan suuruus on tarkoitus tarkistaa vuosittain kustannustason muutosta vastaavasti (HE 29/2012 vp, lakiehdotus laiksi valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain muuttamisesta, 3 §:n 2 momentti).

että se poistaa pitkään jatkuneen epävarmuuden Yleisradion rahoituksesta avoimella ja kestäväällä tavalla.

Valiokunta käsittelee seuraavassa lyhyesti vielä henkilön ja yhteisön yleisradioveroon liittyviä näkökohtia ja lopuksi seurannan tarpeellisuutta.

Henkilön yleisradiovero

Esimiehen vahvuus perustuu ennen muuta henkilön yleisradioveroa koskevaan malliin, jossa nykyinen kotitalous- tai laitekohtainen maksu muuttuu henkilökohtaiseksi, tulositunnustukseksi yleisradioveroksi. Veron määrä on 0,68 prosenttia tuloverolaissa määritellyn puhtaan ansiotulon ja puhtaan pääomatulon yhteismäärästä tai eräissä tapauksissa tätä suuremmasta työtulosta⁵, aina enintään kuitenkin 140 euroa. Lisäksi 50 euroa pienempää määrää ei maksuunpantaisi.

Rajat merkitsevät sitä, ettei veroa peritä alle 7 353 euron suuruisista vuosituloista. Enimmäismäärä 140 euroa koskee vastaavasti niitä, joiden tulot ovat vähintään 20 588 euroa. Kaikkiaan on arvioitu, että yleisradioveroa maksavista noin 60 % maksaa 140 euroa ja 40 % sitä vähemmän tai ei ollenkaan⁶.

Valiokunta pitää esitystä hyvin perusteltuna. Verotaso ja sille asetetut ala- ja ylärajat on mitoitettu niin, että veron tuotto vastaa mahdollisimman tarkasti tavoitteena olevaa tuottoa 480 milj. euroa. Vero kohdentuu laajaan väestöpohjaan ja on tulositunnustuksena sosiaalisesti oikeudenmukainen. Laaja maksajajoukko — arviolta 3,9 milj. henkilöä — merkitsee edellä todetuista tavoin myös sitä, että yksittäisen henkilön keskimääräistä maksurasitusta voidaan alentaa⁷.

Muutos kotitaloustasolla tarkasteltuna on myös selvä; maksurasitus alenee keskimäärin 82

euroa yleisradioveroa maksavissa kotitalouksissa. Suurin hyöty koituu televisiomaksua maksaneille yhden maksuvelvollisen kotitalouksille. Niiden maksurasitus pienenee ensi vuodeksi muutoin oletetusta televisiomaksusta 275 eurosta 140 euroon tai sen alle. Näitä talouksia on lähes puolet kaikista kotitalouksista.

Valiokunta ei pidä edellä olevista syistä myöskään tarpeellisena tai muutoin perusteltuna luoda yksittäisiä poikkeuksia verovelvollistahoon. Liikenne- ja viestintävaliokunnan lausunnossa mainittu mahdollinen arviointitarve ei siis anna aihetta enempään.

Yhteisön yleisradiovero

Veron peruste. Uudistuksen ongelmallisimmaksi kohdaksi on osoittautunut yrityksille ehdotettu veromalli. Se on sinänsä johdonmukainen, kun se koskee kaikkia yhteisöjä, jotka harjoittavat yritystoimintaa tai maataloutta. Vero ei kuitenkaan kohdennu vastaavalla tavalla oikeudenmukaisesti kuin henkilöiden yleisradiovero, koska se perustuu yrityksen liikevaihtoon eikä tulokseen. Tätä ongelmaa ei poista myöskään verolle ehdotettu liikevaihtoon alaraja 400 000 euroa, koska toiminnan kannattavuus vaihtelee eri aloilla, eikä liikevaihto kuvaa sitä millään tavoin yhteismitallisesti. Hankalimpaan asemaan joutuvat yrittäjät, jotka maksavat itse henkilön yleisradioveron ja sen lisäksi liikevaihtorajan ylittävän, mutta tulokseltaan vähäisen yrityksen-
sä yleisradioveron.

Liikevaihtoon perustuva veromalli ei siis ota huomioon yrityksen maksukykyyn liittyviä näkökohtia eikä kohtelee verovelvollisia yhdenvertaisesti. Valiokunnan saaman selvityksen perusteella on ilmeistä, että vero kohdentuisi valtaosin pienehköön joukkoon pk-yrityksiä. Tämä tulee ottaa huomioon esitystä arvioitaessa, vaikka ehdotettu verotaso, 350 tai 700 euroa, on sinänsä melko maltillinen. Suurille yrityksille vero olisi vastaavasti kuitenkin muodollinen.

⁵ Työtuloa käytettäisiin perusteena silloin, kun henkilön yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain vahvistettu työtulo on puhtaan ansiotulon ja puhtaan pääomatulon yhteismäärää suurempi. Vero koskisi siten myös henkilöitä, joilla ei ole juurikaan veronalaisia tuloja mutta kuitenkin esimerkiksi yrittäjäasemaan perustuvia verovapaita osinkotuloja.

⁶ Veroa ei määrittäisi tulojen vähäisyyden vuoksi arviolta 17 %:lle täysi-ikäisistä tulonsaajista.

⁷ Vrt. televisioilmoituksia oli vuoden 2011 lopussa noin 1,88 milj. ja vuoden 2010 maksukertymä 446,6 milj. euroa.

Valiokunta pitää kiinni lähtökohdasta, jonka mukaan yhteisöiltä kerätään yleisradioveroa 22 milj. euroa, kuten on sovittu. Jotta vero perustuisi yhteisön tosiasialliseen maksukykyyn ja olisi vastaavalla tavalla oikeudenmukainen kuin henkilöillä, sen perusteeksi tulee kuitenkin ottaa verotettava tulos liikevaihdon sijasta. Lisäksi ehdotettua verotasoa voidaan laajentaa myös alaja yläpäästä. Näin on mahdollista luoda malli, joka on mahdollisimman oikeudenmukainen ja täyttää asetetun tuottotavoitteen.

Valiokunta on selvittänyt useita tulokseen perustuvia vaihtoehtoisia malleja asian käsittelyn yhteydessä. Selvää on, ettei yhtä veroneutraalia ja yhteisöjä täysin yhdenvertaisesti kohtelevaa mallia ole, kun otetaan huomioon yritysmuotojen moninaisuus ja toimialojen erilainen tuottavuus.

Parhaaksi on osoittautunut kuitenkin lineaarinen veromalli, joka alkaa 50 000 euron verotettavan tulon kohdalta. Jos verovuoden verotettava tulo jää rajan alle, yritykseltä ei siis perittäisi yhteisön yleisradioveroa lainkaan. Näin kaikkein pienimmät yritykset rajautuvat veron ulkopuolelle. Muutoin vero olisi alarajan kohdalla 140 euroa ja nousisi siitä 0,35 prosentilla 50 000 euroa ylittävältä osin. Veron enimmäismäärä olisi kuitenkin 3 000 euroa.

Kun veron maksupohjaa laajennetaan tällä tavoin ja muutetaan kiinteitä vähimmäis- ja enimmäisrajoja, voidaan veron oikeudenmukaisuutta lisätä myös yhteisöillä. Lineaarisuus ja kiinteä katto takaavat lisäksi sen, ettei verorasitus kasva kohtuuttomaksi millekään yritysryhmälle.

Valiokunta esittää tätä koskevaa muutosta. Ehdotusta on perusteltu yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Valtion, kuntien ja seurakuntien verovelvollisuus. Valiokunta on pitänyt edellä johdonmukaisena sitä, että vero kohdistuu kaikkiin yhteisöihin. Se rajaa verovelvollisjoukon täsmällisesti ja on perusteena kattava ja looginen.

Koska valtio ja sen laitokset, kunnat ja kuntainliitot sekä seurakunnat ja muut uskonnolliset yhdyskunnat ovat tuloverolaissa tarkoitettuja yhteisöjä, ne lukeutuvat myös verovelvollis-

joukkoon. Ne maksaisivat siis yleisradioveroa hallituksen esityksessä tarkemmin kuvatuin perustein joko 350 tai 700 euroa. Valtion verotusyksiköiden ja seurakuntien osalta edellytyksenä on lisäksi se, että ne harjoittavat yritystoimintaa tai maataloutta, jonka liikevaihto on verovuonna vähintään 400 000 euroa. Kuntien verotaso on sidottu puolestaan maksuunpantujen kunnallisverojen yhteismäärään, koska kunnat eivät ole velvollisia maksamaan veroa omalla alueellaan harjoittamastaan elinkeinotoiminnasta. Yleinen liikevaihtoperuste ei siten sovi niille. — Muutos nykyiseen laitekohtaiseen maksuperusteeseen on joka tapauksessa suuri.

Valiokunta ei pidä yleisradioveron perintää näiltä veronsaajayhteisöiltä tarkoituksenmukaisena. Verovelvollisuus olisi tosiasiaassa melko muodollinen ja sattumanvarainen. Lisäksi kunnille kaavailtu verotusperuste on varsin keinotekoinen. Myöskään verotuksen neutraalisuus tai veron tuottovaatimukset eivät edellytä näiden yhteisöjen verovelvollisuutta.

Tilanne ei muutu juurikaan, vaikka veron määriä korotettaisiin edellä yrityksille ehdotetun mallin pohjalta. Kuntien yleisradiovero tuottaisi esimerkiksi 1 500 ja 3 000 euron porrastuksilla vuodessa yhteensä arviolta 720 000 euroa. Hallituksen esityksen mukaisessa mallissa tuotto olisi vastaavasti noin 170 000 euroa vuodessa.

Kokonaisarviossa on otettava lisäksi huomioon, että kunnille on ehdotettu kompensoitavaksi yhteisöveron jako-osuuden alenema 0,6 milj. euroa hallitusohjelman yleisen kirjauksen mukaisesti. Jako-osuuksissa otettaisiin huomioon sekä valtion asema yleisradioveron saajana että yleisradioveron vähennyskelpoisuuden vaikutus yhteisöveron tuottoon nykyiseen verrattuna.

Valiokunta ehdottaa verotuksen yksinkertaisuuden ja selkeyden vuoksi, että valtio, kunnat ja seurakunnat vapautetaan yleisradioverosta. Vastaavasti kunnille kaavailusta kompensatiosta on perusteltua luopua. Kuntien asema paranee joka tapauksessa nykyiseen verrattuna, koska televisiomaksun — ja nyt lisäksi yleisradioveron — poistuminen alentaa merkittävästi niiden kustannuksia.

Ehdotus siis yksinkertaa kaikkiaan poikkeuksellista veromallia. Valiokunta katsoo sen vuoksi, ettei myöskään hallitusohjelman kirjaus sido tässä yksittäistapauksessa. Molempiin suuntiin tehtävä muutos on sen vuoksi mahdollinen ja kuntapuolelle edullinen.

Muutosehdotuksia on perusteltu yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Asunto-osakeyhtiöiden ja yhteisuuksien verovelvollisuus. Valiokunta ehdottaa veromallia yksinkertaistettavaksi myös niin, että asunto-osakeyhtiöt ja yhteisuuudet vapautetaan verovelvollisuudesta. Ne ovat nyt mukana lähinnä mallin eheyden vuoksi. Niille kaavailtu verovelvollisasema on kuitenkin käytännössä lähes muodollinen, koska verovelvollisuuden ehdot täyttäviä asunto-osakeyhtiöitä tai yhteisuuksia ei juuri ole. Tämä koskee myös yhteismetsiä, koska pelkkää metsätalouden harjoittamista ei pidetä maataloutena.

Muutos ei siis vaikuta juurikaan veron tuottoon. Se poistaa kuitenkin verovelvollisasemasta muutoin aiheutuvaa tarpeetonta epäselvyyttä.

Muutosehdotusta on perusteltu yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Seuranta

Rahoitusmallin yleisenä tavoitteena on, että veron tuotto ja Yleisradio Oy:lle suoritettava määrä vastaisivat toisiaan ainakin pitkällä aikavälillä. Valtiovarainministeriön sekä liikenne- ja viestintäministeriön on tarkoitus seurata yleisradioveron kokonaiskertymää sekä Yleisradiolle valtion talousarvion kautta suoritettavaa määrää. Veroperusteita on tarkoitus tarkistaa tarpeen vaatiessa. Menettelyyn ei ehdoteta kuitenkaan erityistä sääntelyä, vaan tarkistustarve arvioitaisiin ministeriöiden kesken.

Valiokunta pitää kaavailtua menettelyä asianmukaisena ja joustavana. Valtion televisio- ja radiorahastolle vuosittain suoritettavan määrärahan indeksisidonnaisuus on erikseen liikenne- ja viestintävaliokunnan ratkaistavana. Valiokunta ei ota siihen sen vuoksi tässä kantaa.

Yleisradiovero on kuitenkin uudentyyppinen vero, jossa on yhdistetty sekä vero- että maksu-

luonteisia elementtejä. Valiokunta pitää tärkeänä seurata yleisradioveron vaikutuksia, veroneutraalisuutta ja sosiaalista oikeudenmukaisuutta.

Yksityiskohtaiset perustelut

1. lakiehdotus (Laki yleisradioverosta)

1 §:n 3 momentti. Lakiehdotuksen 1 § koskee yleisradioveron soveltamisalaa. Lakia sovellettaisiin luonnollisten henkilöiden lisäksi myös yhteisöihin. 1 §:n 3 momentissa on ehdotettu, että yhteisuuudet rinnastettaisiin laissa yhteisöihin, jolloin myös ne tulisivat yleisradioveron piiriin. Valiokunta ei ole pitänyt tätä kuitenkaan edellä tarkoituksenmukaisena. Valiokunta ehdottaa sen vuoksi, että 3 momentti poistetaan lakiehdotuksesta. Näin yhteisuuudet jäisivät kokonaan lain soveltamisalan ulkopuolelle.

3 §:n 1 momentti. Lainkohdassa säädetään yhteisöjen yleisradioverosta. Valiokunta on puoltanut edellä yhteisön verotettavaan tuloon perustuvaa mallia liikevaihtoon perustuvan mallin sijasta. Valiokunta ehdottaa 1 momenttiin tätä koskevaa muutosta. Yleisradioveroa suorittaisivat siten elinkeinotulon verottamisesta annetussa laissa tarkoitettua liike- tai ammattitoimintaa tai maatilatalouden tuloverolaisissa tarkoitettua maataloutta Suomessa harjoittavat, tuloverolaisissa tarkoitettut yhteisöt, joiden verovuoden verotettava tulo on vähintään 50 000 euroa. Veron määrä olisi silloin 140 euroa. Siltä osin kuin verotettava tulo ylittäisi 50 000 euroa, veroa perittäisiin 140 euroa lisättynä 0,35 prosentilla, enintään kuitenkin 3 000 euroa.

3 §:n 2 ja 3 momentti. 3 §:n 2 momentissa säädetään valtion ja 3 momentissa kuntien yleisradioveron määräytymisperusteesta. Seurakuntien yleisradiovero määräytyisi esityksen mukaan yhteisöjä koskevan pääsäännön mukaan. Valiokunta on pitänyt kuitenkin edellä perusteltuna vapauttaa nämä tahot yleisradioveron suorittamisvelvollisuudesta. Ehdotetut 2 ja 3 momentti tulisi siten poistaa. Verovapaudesta säädet-

täisiin erikseen lakiehdotuksen 3 §:n 4 momentissa, joka siirtyisi 3 §:n 2 momentiksi.

3 §:n 4 momentti. 3 §:n 4 momentissa säädetään yleisradioverosta vapaista yhteisöistä. Näitä ovat lakiehdotuksen mukaan tuloverosta vapaat yhteisöt, kuten Suomen Pankki tai Yleisradio Oy, sekä ulkomaiset kuolinpesät. Valiokunta ehdottaa, että säännökseen lisätään edellä 3 §:n 2 ja 3 momentin perusteluissa esitetyn mukaisesti valtio ja sen laitokset, kunnat ja kunta-yhtymät, seurakunnat ja muut uskonnolliset yhdyskunnat. Näin niiden ei siis olisi suoritettava yleisradioveroa.

4. lakiehdotus (Laki verontilityslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta)

12 §. Pykälän 1 momentissa säädetään siitä, miten yhteisövero jakautuu eri veronsaajaryhmien kesken.

Yhteisöjen maksettavaksi tuleva yleisradioveron määrä, 22 milj. euroa, on sisällytetty lakiehdotuksessa valtion osuuteen yhteisöveron tuotosta. Lisäksi on otettu huomioon se määrä, jolla yleisradioveron vähennyskelpoisuus vähentää yhteisöveron tuottoa nykyisestä. Täksi määräksi on saatu laskennallisesti 2,8 milj. euroa. Sen kuntien jako-osuutta pienentävä vaikutus on otettu niin ikään huomioon lakiehdotuksessa hallitusohjelman mukaisesti.

Valiokunta on esittänyt edellä, että valtio, kunnat ja seurakunnat vapautettaisiin yleisradioverosta ja että kuntia koskevasta kompensatiosta luovuttaisiin samalla. Tämä heijastuu myös veronsaajaryhmien jako-osuuksiin. Valiokunta ehdottaa sen vuoksi, että valtion jako-osuudeksi vahvistettaisiin 74,90 prosenttia ja kuntien jako-osuudeksi 23,25 prosenttia yhteisöverosta. Seurakuntien jako-osuus säilyisi hallituksen esityksen mukaisena, 1,85 prosenttina yhteisöverosta.

Valiokunta ehdottaa lisäksi, että 2 momenttiin tehdään 1 momentin jako-osuuksien muutoksista aiheutuvat muutokset.

12 b §. Pykälässä säädetään verovuonna 2013 noudatettavista väliaikaisista veronsaajaryhmien jako-osuuksista. Valiokunta ehdottaa, että niihin tehdään 12 §:ää vastaavat tarkistukset, jolloin valtion jako-osuus yhteisöverosta olisi 69,52 prosenttia ja kuntien jako-osuus 28,23 prosenttia. Seurakuntien jako-osuus säilyisi hallituksen esityksen mukaisena.

Valiokunta ehdottaa, että pykälän 2 momenttiin tehdään vastaavasti 1 momentin jako-osuuksien muutoksista aiheutuvat muutokset.

6. lakiehdotus (Laki tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta)

124 §:n 3 momentti. Tuloverolain 124 §:ssä säädetään veron määräytymisestä eli mm. ansiotuloihin sovellettavasta progressiivisesta veroasteikosta ja yhteisöjen tuloveroprosentista.

Pykälän 3 momentissa säädetään puolestaan osittain verovapaiden yhteisöjen ja tiekuntien sekä yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistöistä saaman tulon tuloveroprosenteista. Koska näiden yhteisöjen veron jakautumisesta kunnan ja seurakunnan kesken säädetään verontilityslainsa, 3 momenttiin on ehdotettu tehtäväksi verontilityslain 12 §:n muutoksista aiheutuvat tarkistukset.

Valiokunta on ehdottanut edellä muutoksia verontilityslain 12 §:ään. Tuloverolain 124 §:n 3 momenttia tulisi sen vuoksi tarkistaa muutoksia vastaavasti. Kunnille ja seurakunnille verovelvollisten yhteisöjen tuloveroprosentiksi tulisi vahvistaa näin 6,1496 ja ainoastaan kunnille verovelvollisten yhteisöjen tuloveroprosentiksi 5,6963.

124 b §. Pykälässä säädetään veron määräytymisestä verovuonna 2013. Valiokunta ehdottaa, että pykälää tarkistetaan vastaavin perustein kuin edellä. Kunnille ja seurakunnille verovelvollisten yhteisöjen tuloveroprosentiksi tulisi vahvistaa näin 7,4677 ja ainoastaan kunnille verovelvollisten yhteisöjen tuloveroprosentiksi 6,9164.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella valtiovarainvaliokunta ehdottaa,

että 1., 4. ja 6. lakiehdotus hyväksytään muutettuina (Valiokunnan muutosehdotukset).

että 2., 3., 5. ja 7.—10. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina ja

1.

**Laki
yleisradioverosta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Soveltamisala
(1 ja 2 mom. kuten HE)
(3 mom. poist.)

2 §
(Kuten HE)

3 §
Yhteisön yleisradiovero

Elinkeinotulon verottamisesta annetussa laissa (360/1968) tarkoitettua liike- tai ammatti-toimintaa tai maatilatalouden tuloverolaissa (543/1967) tarkoitettua maataloutta Suomessa

harjoittavan tuloverolaissa tarkoitetun yhteisön, jonka verovuoden verotettava tulo on vähintään 50 000 euroa, on suoritettava yleisradioveroa 140 euroa lisättynä 0,35 prosentilla verotettavan tulon 50 000 euroa ylittävältä osalta. Veron määrä on kuitenkin enintään 3 000 euroa.

(2 ja 3 mom. poist.)

Valtion ja sen laitosten, kunnan, kuntayhtymän, seurakunnan, uskonnollisen yhdyskunnan, asunto-osakeyhtiön, tuloverolain 20 §:ssä tarkoitetun tuloverosta vapaan yhteisön ja ulkomaisen kuolinpesän ei ole suoritettava yleisradioveroa.

4—6 §
(kuten HE)

4.

**Laki
verontilityslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verontilityslain (532/1998) 3 §:n 3 momentti sekä 12 ja 12 b §, sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 3 momentti laissa 607/2009 sekä 12 ja 12 b § laissa 1525/2011, sekä lisätään 11 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 724/2004, uusi 2 momentti seuraavasti:

3 ja 11 §
(kuten HE)

12 §

Veronsaajaryhmien jako-osuudet

Valtion jako-osuus on 74,90 prosenttia, kuntien jako-osuus 23,25 prosenttia ja seurakuntien jako-osuus 1,85 prosenttia yhteisöverosta. Evankelisluterilaisten seurakuntien yhteisövero on 99,92 prosenttia ja ortodoksisten seurakuntien yhteisövero 0,08 prosenttia seurakuntien yhteisöverosta.

Kunnille ja seurakunnille tuleviin yhteisöveroihin lisätään tuloverolain 21 ja 22 §:ssä tarkoitettujen yhteisöjen verot siten, että kuntien osuus on 92,6295 prosenttia ja seurakuntien osuus 7,3705 prosenttia.

12 b §

Veronsaajaryhmien jako-osuudet verovuonna 2013

Poiketen siitä, mitä 12 §:ssä säädetään, valtion jako-osuus on 69,52 prosenttia, kuntien jako-osuus 28,23 prosenttia ja seurakuntien jako-osuus 2,25 prosenttia yhteisöverosta. Evankelisluterilaisten seurakuntien yhteisövero on 99,92 prosenttia ja ortodoksisten seurakuntien yhteisövero 0,08 prosenttia seurakuntien yhteisöverosta.

Kunnille ja seurakunnille tuleviin yhteisöveroihin lisätään tuloverolain 21 ja 22 §:ssä tarkoitettujen yhteisöjen verot siten, että kuntien osuus on 92,6181 prosenttia ja seurakuntien osuus 7,3818 prosenttia.

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

6.

Laki

tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tuloverolain (1535/1992) 124 §:n 3 momentti ja 124 b §, sellaisina kuin ne ovat laissa 1515/2011, sekä
lisätään 31 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1170/1998, 716/2004, 1088/2005 ja 1227/2005, uusi 8 momentti seuraavasti:

31 §
(Kuten HE)

124 §

Veron määräytyminen

Edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 6,1496. Näiden yhteisöjen veron jakautumisesta kunnan ja seurakunnan kesken säädetään verontilityslaissa. Edellä 21 §:n 2 momentissa tarkoitetun yhteisön tuloveroprosentti on 5,6963.

söjen veron jakautumisesta kunnan ja seurakunnan kesken säädetään verontilityslaissa. Edellä 21 §:n 2 momentissa tarkoitetun yhteisön tuloveroprosentti on 5,6963.

124 b §

Veron määräytyminen verovuonna 2013

Poiketen siitä, mitä 124 §:n 3 momentissa säädetään, 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 6,1496. Näiden yhteisöjen veron jakautumisesta kunnan ja seurakunnan kesken säädetään verontilityslaissa. Edellä 21 §:n 2 momentissa tarkoitetun yhteisön tuloveroprosentti on 5,6963.

tain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 7,4677. Näiden yhteisöjen veron jakautumisesta kunnan ja seurakunnan kesken säädetään verontilityslaissa. Edellä

21 §:n 2 momentissa tarkoitetun yhteisön tuloveroprosentti on 6,9164.

Voimaantulosäännös
Kuten HE

Helsingissä 13 päivänä kesäkuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Kimmo Sasi /kok	Astrid Thors /r
vpj.	Pentti Kettunen /ps	Kauko Tuupainen /ps
jäs.	Leena Harkimo /kok	Kari Uotila /vas
	Jouko Jääskeläinen /kd	Pia Viitanen /sd
	Timo Kalli /kesk	Ville Vähämäki /ps
	Sampsa Kataja /kok	vjäs. Johanna Karimäki /vihr (osittain)
	Anneli Kiljunen /sd (osittain)	Esko Kurvinen /kok
	Esko Kiviranta /kesk	Riitta Myller /sd (osittain)
	Kari Rajamäki /sd	Raimo Piirainen /sd (osittain)
	Markku Rossi /kesk	Eero Reijonen /kesk (osittain)
	Sari Sarkomaa /kok	Tuula Väättäinen /sd (osittain).
	Osmo Soininvaara /vihr (osittain)	

Valiokunnan sihteerinä jaostokäsittelyssä on toiminut

valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen.